

kihasználni a *teorice* és a *gyakorlat* elméletét. De térjünk a tárgyra. A „Friss Hírek” e hó 9-iki számának vezetőcikke elmondja, hogy 3 évvel ezelőtt, május 1-én, a világ munkásságának ünnepén indult meg a népért, a dolgozó és jogtalan milliókért, kiknek érdekeiért mindenkor, egész a mai napig harcolt. A továbbiakban pedig nagyhangon eldicsekszi, hogy ő hozza a kulturát. (Nesze neked, kultura!)

A nevezett lap frázisait elhiheti az, aki nem alapos ismerője a helyi viszonyoknak és aki nem tudja, hogy milyen illatos mocsárból nőttek és nőnek ki ma is a „Friss Hírek” frázis-virágai.

De beszéljenek helyettünk a tények, a melyek élénken világítanak be abba a munkakörbe, amelyet a „Friss Hírek” folytat a szegény, jogtalan munkásság jobbléteért, megélhetésének elviselhetőbbé tételéért.

1. Nevezett lap az, amely a szervezkedés megveszekedett ellensége volt megindulásától a jelenig, mert hiszen a saját nyomdájában is rabszolgák dolgoznak, kiknek az üzenen kívül is úgy kell táncolni, ahogy a „Friss Hírek” kiadója fütyül, jobban mondva: munkaerejükkel az emberiség legbecesebb kincsét, a személyes szabadságukat is el kell adniok, ha nála dolgozni akarnak. Sőt még azt is megtiltotta, hogy alkalmazottjai liberálisabb gondolkozású emberekkel beszéljenek.

2. A „Friss Hírek” volt az, aki a szegedi munkásság harcait lefumigálta csak azért, hogy ezen eljárásával önző érdekeit kielégíthesse.

3. A „Friss Hírek” nemhogy kulturát teremtetett volna, hanem valósággal a maradiság, a konzervativizmus szekerét toltta, mert ez jelentett neki „valamit”.

Le tehát ezek után az álarccal, mert a szegedi munkásság, igen jól tudja, hogy ki viseli azt.

Ezt az utóbbi pálfordulást is felismerte a szegedi munkásság, amely azonban tiltakozik ez ellen, hogy a „Friss Hírek” belopja magát közzé csak azért, hogy a másik oldalnak megmutassa, hogy szükségtek van reám, tehát „cselekedjete”.

Tessék előbb a „Friss Hírek”-nek lemondani a kétkulacos politikáról, állítsa előbb talpra a környezetében levő rabszolgákat, akkor hiszékenyebbek leszünk s eloszlatja

abbeli felfogásunkat, hogy bombasztjai olyan centrumba lövöldöz ma még, mely rá nézve jelent valamit, de a dolgozó emberiségre meg rosszabb helyzetet teremtet.

Végre pedig az igazság és a szociáldemokrata becsület megköveteli, hogy kijelentsük, hogy a villamos társaság emberei eddig a párttal semmiféle nexusban nem voltak. — Egyelőre az igazság érdekében ennyit.

Ábrahám Mátyás

Ferenczi József

Pálfy János

A palotás Szeged szépséghibái.

(Düledező házak. — Vizes pincelakások. — Járhatatlan utak. — Eltemetett lakások. — Ezer meg ezer ember életveszedelmében.)

(Saját tudósítónktól.) Mikor a piszkosan hömpölygő tarajos hullámu Tisza áttörte a bilincseit és vadul neki vágatott az Alföld síkjának, Szegeden félreverték a harangokat és az esti szürkületben nem hallatszott más, csak harangbugás és jajveszékelés. A jajszó messze hallatszott, még a király is meghalotta. Ekkor hangzott el az a híres jelszó: *Szeged szebb lesz, mint volt.* És lőn. Épültek a hatalmas paloták, a körutak, a bulvárokhoz hasonló nyilegyenes sugárutak és Szegedből palotaváros lett.

A Tiszapart házkolosszumai, a sugárutak stílusos házai, a modern bérkaszárnák nagyvárosi színt kölcsönöztek a fiatal városnak. Később már villanyosok száguldtak be az utcákat és Szegedből Magyarország második városa lett. Szép város, nagy város, büszke magyar főváros.

Az első impresszió tényleg az, hogy Szeged méltó a híréhez, de sajnos ez nem áll, mert a vadonat új paloták mellett régi viskók düledéznek, a modern lakások mellett a piszkos és nedves pincelakások szegény lakói köhécselik betegségük szomorú nótáját. A gyönyörű bulvárok közvetlen közelében félig eltemetett házak jelzik a girbe-görbe utcák rendezetlenségét. A sima aszfaltos főutak járhatatlan, kövezetlen utcákba torkolnak.

Olyan ez a mi palotás szépnek kiáltott városunk, mint egy szépen kivasztalt új ruha tele folttal és pecséttel. A szépet már sokan meglátták, de ami illúzió romboló, azelőtt még

többen hunyták be a szemüket. Járjuk be a várost, de nyitott szemmel:

Epen aktuális lesz ez a séta, mert velünk jönnek a szegedi rendőrség emberei is, akiknek újra komoly dolguk akadt a szegedi düledező házak körül. Az igaz, hogy a rendőrség ezt nem veszi olyan komolyan, mint amilyen komoly az ügy. Nem vonják le az általános és szomorú konzekvenciákat, legföljebb kilakoltatják a rombadőlt ház lakóit. A többivel majd csak akkor törődnek, ha már azok is rombadőltek.

A szegedi rendőrség jelentése a legújabb esetről a következő:

A Szivárvány-utca 39. számú ház, mely Daróczi István tulajdonát képezi, az esőzések folytán szombaton délelőtt bedőlt. A házban való tartózkodás életveszélyes. A rendőrség az ott lakó házigazdát és Csókási István lakót kitelepítette. A további vizsgálat a mérnökség közbenjöttével nemcsak erre a házra, hanem a többi összedőléssel fenyegető házra is érvényesíttetni fog.

Ez történt szombaton. A rendőrség és a hivatásos szakemberek sem tagadják, hogy még nagyon sok ilyen ház van Szegeden, mely minden pillanatban a bennlakók fejére zuhanhat. Szerény véleményem szerint abszolút nem szükséges az óvintézkedő eljárás, mely jelenleg életben van. Eső után köpönyeg. Mit ér akkor kilakoltatni az embereket a halálviskókból, mikor az már a fejükre dült?

Egyetlen szavunk sem lehetne, ha ez Szegeden az első eset lenne. De sajnos, nem az. *Négy-öt hónappal ezelőtt az alsóvárosban tömeges házbedőlések voltak.* Nemrégén a Somogyi-utcaiban roppant össze egy vízelőtti ház. Az igaz, hogy emberéletben egyetlen egyszer sem esett kár, de nagyon logikus a feltevés, hogy még eshet. Kár lesz akkor már fűhő-fához kapkodni.

Legalább is kétszáz ilyen bedőlésre predestinált vízelőtti viskó várja a közel elmulását a palotás Szegeden. Lelkiismeretlenség, kegyetlenség ennyi embert életveszedelmében hagyni. Mit ér az a sok modern palota, ha az emberek ezrei kénytelenek életveszélyes, betegség csirait terjesztő piszkos odukban meghuzódni? Semmit!

Nyitott szemmel, érző szívvél végig kell csak járni az alsóváros kisebb utcáit, a Szivárvány-utcat, a Somogyi-utcat, a Dugonics-utcat, a Tavasz-utcat, az Ipar-utcat, a Koresolya-tó környékét. A nagy nyomorúságról majd a düledező viskók referálnak.

Künn jártam a Szivárvány-utcaiban. Ez az egyetlen rombadőlt ház jellemző példa a veszedelmek könyvéből. *A vízelőtti házakat vályogból építették. Az idő már nagyon megviselte őket. Jön egy kis eső és kész a katasztrófa.* Beomlik a ház, mintha mesebeli mézeskalácsból épült volna.

Ilyen házakban laknak Szegeden az emberek ezrei!

A Szivárvány-utcai ház hátsó fala kidőlt. Szerencse, hogy kidőlt, mert ha véletlenségből, ami pedig nagyon könnyen megeshetett volna, befelé dől a fal, akkor emberéletben is esett volna kár. Rettenetes látvány egy ilyen rombadőlt ház. Piszkos, gyenge falak, az enyészet megtestesült jelzői és mögötte gyönyörű modern paloták. Vérlázító az elentét.

A palotás Szegednek nemcsak ezek a vízelőtti házak a szépséghibái. Vannak téglából épült erős házak, amikben épen olyan életveszedelmes a tartózkodás, mint a gyenge viskókban. Ezek: a félig eltemetett házak, a vizes pincelakások. Azt hiszem, nem kell külön kommentárt fűzni ezekhez a lakásokhoz. Nem ritkaság ez Szegeden. A Bárány Jósika-utca, a Szentháromság-utca, az Ősz-utca telve van ilyen félig eltemetett házakból. Sőt az újonnan rendezett utcákban napról-napra temetik a házakat. Az utcarendezések által szaporodnak a szegedi pincelakások és ezáltal szaporodik a tüdővészések száma.

Hüen, sőt visszataszító hűséggel jellemzik

csapjon bele — hallgasson, egy hangot se szóljon.

— Tomasics ur, legyen esze!

— Van eszem. Tisztelet, becsület ön előtt, mélyen tisztelt uram, de úgy pofon ütöm, hogy a fogai táncot járnak.

— A saját érdekében felszólítom, hogy ne ordítson. Örülne neki, ha az utcán járók meghallanak mindent?

— „Micsodát” ne halljanak meg — „micsodát” ne?

— Maga egy örült!

— Spektabilis, pofon ütlek!

— Pimasz! — dühöngött Imre.

— Pofonütlek!

A főszolgabíró a legteljesebb megvetéssel sziszegett.

Erre Latko kirugta az ajtót, a sokat ígért pofon elcsattant, utána Lehoczky Imre ur lerepült a lépcsőn.

Szerencsére be volt csukva a kapu, Imre leporolhatta magáról a pört és olyan ember arckifejezésével lépett az utcára, mint aki lépcsőfokonként, rendszeresen jött le az emeletről.

Lubica azonban zokogott, mert hát a szolgabíró most bizonyára kardocskára hívja párbajozni az ő édes uracskáját, élesre fent kardocskára és a legszigorúbb feltételek mellett.

Latko megszeppenve ült a karosszékekben és elátkozta a bolondos gondolatait, Imre nagyapját — röviden mindent, amit egy dühös horvát elátkozni képes.

Délután megjelentek Imre segédei.

Lubica asszony kijelentette nekik, hogy Latko ur beteg, nem fogadhatja őket.

Azután mentő gondolata támadt, mely kivetheti őket e borzalmas helyzetből.

— Uracskám, kedves uracskám, szökjünk meg!

Pakkoltak és elutaztak Pestre.

A vérszomjas Lehoczky állomásról-állomásra követte őket.

Tomasics urnak névtelen levélben írták meg a Lehoczky üldözését.

Végre aztán, — a nagy sietségben — egy kis állomáson lekésték a vonatot. Remegve látta Latko, hogy a következő vonatról az ellensége szállt ki — és most — hiába minden — meglátta...

— Végre megtaláltalak, gyáva kutya! — dörögte Imre.

— N-nekem sürgős u-utam volt P-pestre! — dadogta Latko.

— Sürgős! Sürgős volt az ut! — mondta gunyosan Imre és vicsorgatta a fogait.

— I-i-igen-is-é-én... Latko nem folytathatta — Lubica közbelépett és addig beszélt mindkettőnek, amíg ki nem békültek. A legközelebbi vonattal, mint a legmeghittebb barátocskák, utaztak hazafelé...

És újra karácsony lett. Most azonban Imre küldött meglepetést a házaspárnak. Szép értékes ajándékot — egy bölcsőt.

Latko ur tulbaldog volt. Becsületes szívét a leghalványabb kétely se zavarta.

Ezek a becsületes Latkok veszik el az ember kedvét a házasságtól.